

**Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu**

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl dne 20. února 2014 mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků v senátu složeném z předsedy Jana Filipa, soudce zpravodaje Jana Musila a soudce Vladimíra Sládečka ve věci ústavní stížnosti stěžovatelů 1) **Ing. K. C.**, a 2) **P. Š.**, , obou právně zastoupených JUDr. Milanem Bedrošem, advokátem se sídlem Pekárenská 12, 602 00 Brno, proti usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. 10. 2012 č. j. 8 Tdo 1206/2012-24, proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 5. 2012 sp. zn. 10 To 114/2012 a proti rozsudku Okresního soudu v Semilech ze dne 7. 3. 2012 sp. zn. 4 T 37/2012, za účasti A) **Nejvyššího soudu České republiky**, 2) **Krajského soudu v Hradci Králové** a 3) **Okresního soudu v Semilech**, jako účastníků řízení, **t a k t o:**

Ústavní stížnost se zamítá.

Odůvodnění:

I.

1. Ústavní stížností, vycházející z ustanovení § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“) se stěžovatelé domáhali zrušení v záhlaví označených rozhodnutí obecných soudů, neboť jimi měla být porušena ustanovení čl. 1 odst. 1, čl. 2 odst. 4 Ústavy České republiky, čl. 2 odst. 3, čl. 17 a čl. 36 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

2. Stěžovatelé (v trestním řízení „obvinění“) tvrdí, že v trestní věci, vedené proti nim u Okresního soudu v Semilech, byli nezákonně odsouzeni, protože skutek, jehož se měli dopustit, není trestným činem. Obecné soudy prý inkriminovaný skutek nesprávně kvalifikovaly po právní stránce a kromě toho extrémně vadně vyhodnotily provedené důkazy. Stěžovatelé se domnívají, že měli být obžaloby zproštěni.

II.

3. Z obsahu ústavní stížnosti a z trestního spisu Okresního soudu v Semilech (dále též „nalézací soud“) sp. zn. 4 T 37/2012, který si Ústavní soud vyžádal, se zjišťuje:

4. Oba stěžovatelé byli v trestní věci, vedené u nalézacího soudu pod sp. zn. 4 T 37/2012, stíháni pro přečin šíření toxikomanie podle § 287 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku spáchaném ve spolupachatelství.

5. Trestný čin měl spočívat po skutkové stránce v tom, že (stručně řečeno) obvinění v období dvou měsíců v roce 2011 v prodejně Grow Shop v L. nabízeli a veřejně prezentovali tištěné materiály propagující pěstování a užívání marihuany a konopí setého a poskytující návod k pěstování různých vyšlechtěných odrůd (kultivarů) konopí setého za účelem získání co nejefektivnějšího obsahu tetrahydrocannabinolu (THC) ve vzešlých rostlinách; v těchto tiskovinách jsou kromě návodů na pěstování konopí setého popisovány i účinky užívání částí rostlin na lidský organismus a obsah THC v jednotlivých kultivarech. Semena kultivarů konopí setého byla nabízena a prodávána zákazníkům prodejny. Obviněný P. Š. byl jednatelem obchodní společnosti, provozující prodejnu Grow Shop, obviněný Ing. K. C. byl v této prodejně prodavačem.

6. Rozsudkem nalézacího soudu, napadeným ústavní stížností, byli oba obvinění uznáni vinnými přečinem šíření toxikomanie podle § 287 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku a odsouzeni podle § 287 odst. 2 tr. zákoníku shodně k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu osmnácti měsíců. Podle § 70 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku byl obviněnému P. Š. uložen trest propadnutí věci.

7. Rozsudek nalézacího soudu oba obvinění napadli odvoláními, směřujícími proti výrokům o vině a trestu. Usnesením Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „odvolací soud“) ze dne 31. 5. 2012 sp. zn. 10 To 114/2012 byla podaná odvolání podle § 256 tr. ř. zamítnuta jako nedůvodná.

8. Usnesení odvolacího soudu napadli oba obvinění dovoláním. Usnesením Nejvyššího soudu České republiky (dále jen „dovolací soud“) ze dne 31. 10. 2012 č. j. 8 Tdo 1206/2012-24 byla dovolání obviněných podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítnuta jako zjevně neopodstatněná.

9. Nad rámec shora popsaného průběhu trestního řízení v dané trestní věci je namístě konstatovat, že oba odsouzení byli účastni na amnestii prezidenta republiky z 1. ledna 2013 s důsledky z ní vyplývajícími, tj. byly jim prominuty uložené podmíněně odložené tresty odnětí svobody.

III.

10. Ústavní soud si k podané ústavní stížnosti vyžádal vyjádření účastníků. Nalézací soud ve svém vyjádření ze dne 22. května 2013, odvolací soud ve svém vyjádření ze dne 20. 5. 2013 a dovolací soud ve svém vyjádření ze dne 30. 5. 2013 shodně

konstatují, že námitky, uvedené v ústavní stížnosti, uplatnili obvinění již v trestním řízení a obecné soudy se s nimi ve svých rozhodnutích vypořádaly. Všechny tyto obecné soudy odkazují na odůvodnění svých rozhodnutí a navrhují odmítnutí, respektive zamítnutí ústavní stížnosti. Protože obsah těchto vyjádření nepřekračuje rámec skutečností, které byly stěžovatelům dostatečně zřetelně prezentovány v průběhu trestního řízení, a stěžovatelé se s nimi nejen seznámili, nýbrž se k nim již dříve vyjádřili ve svých řádných a mimořádných opravných prostředcích a v nyní projednávané ústavní stížnosti, nepokládal Ústavní soud za potřebné zasílat vyjádření obecných soudů stěžovatelům k replice.

11. Protože skutkový stav věci byl dostatečně zřejmý z ústavní stížnosti, z vyjádření účastníků a z obsahu trestního spisu a protože od případného ústního jednání nebylo možno očekávat další objasnění věci, pokládal Ústavní soud za splněné všechny podmínky pro upuštění od ústního jednání ve smyslu ust. § 44 zákona o Ústavním soudu.

IV.

12. Po zvážení všech relevantních skutečností dospěl Ústavní soud k závěru, že ústavní stížností napadená rozhodnutí obecných soudů neporušila žádná ústavně zaručená práva nebo svobody.

13. Konstatuje, že napadená rozhodnutí byla vydána v řízení, splňujícím ústavní kautely spravedlivého procesu. Trestní řízení probíhalo v souladu s trestním řádem a byla při něm respektována též ústavně garantovaná práva obviněných, zejména právo na obhajobu. Rozhodnutí obecných soudů jsou velmi pečlivě a zevrubně odůvodněna jak po stránce skutkové (důkazní), tak po stránce právní. Ústavní soud nemá, co by těmto rozhodnutím z ústavněprávního hlediska vytknul a na jejich argumentaci plně odkazuje.

14. Za zásadní protiústavní vadu pokládají stěžovatelé skutečnost, že inkriminovaný skutek, jehož spáchání nepopírají, není možno kvalifikovat jako trestný čin šíření toxikomanie podle § 287 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku. Tvrdí, že „podstata jejich jednání spočívá v tom, že nabízeli k prodeji semena rostlin konopí, a to jako sběratelské předměty“. Namítají, že pokud obecné soudy podřadily pod znaky této skutkové podstaty „samotný prodej semen konopí“ a „šíření povolených letáků a časopisů o pěstování konopí“, byla taková subsumpce zcela excesivní a tudíž protiústavní. Stěžovatelé se domnívají, že „dostupnost materiálů související s pěstováním konopí v jejich obchodě nemůže být hodnocena jako šíření toxikomanie v tom smyslu, že by podněcovali k samotnému zneužívání omamných látek“.

15. Ústavní soud pokládá tuto argumentaci stěžovatelů za nekorektní. Popis skutku, obsažený ve skutkové větě enunciátu odsuzujícího rozsudku, a blíže rozvedený v odůvodnění prvoinstančního rozsudku i v odůvodnění odvolacího a dovolacího soudu, je totiž mnohem obsažnější, než jak tvrdí stěžovatelé, a zahrnuje celý komplex různých aktů jednání, zasazených do objektivního kontextu. Nalézací soud transparentně,

výstižně a dostatečně konkrétně vyjadřuje znaky trestného jednání tak, že obvinění „nabízeli v této prodejně a veřejně prezentovali materiály propagující pěstování a užívání marihuany a konopí setého a poskytující návod k pěstování různých kultivarů konopí setého za účelem získání co nejefektivnějšího obsahu THC ve vzešlých rostlinách... přičemž v těchto tiskovinách jsou kromě návodů na pěstování konopí setého popisovány i účinky užívání částí rostlin na lidský organismus a obsah THC v jednotlivých kultivarech“.

16. Odvolací soud k popisu skutkových znaků případně dodává, že „účelem katalogů semen je seznámit zákazníka s možnostmi získání publikovaných prožitků z psychotropních účinků konkrétního druhu rostliny, dát mu vodítko k výběru těchto prožitků, což je nepochybně podněcování ke zneužívání uvedené návykové látky. V obsahu katalogů jsou propagovány pochvalným hodnocením nejen rychlost dosažení výpěstku v počtu dnů, ale např. i nenápadnost pěstování nižších rostlin a zejména pak obsah THC ve výpěstku a konkrétní účinky vypěstované drogy“.

17. Dovolací soud v odůvodnění svého odmítavého usnesení správně podtrhuje skutečnost, že „byla prodávána pouze feminizovaná semena, protože pouze z nich může vyrůst rostlina s vysokým obsahem účinné látky THC, jakož i to, že v sortimentu nabídky byly i další předměty potřebné pro aplikaci drogy“. Výstižné je i konstatování dovolacího soudu, že navíc „obsahem inkriminovaného jednání bylo šíření reklamních letáků, různých nabídkových katalogů, reklamních předmětů s logem marihuany,... nabídka různých zařízení pro pěstování konopí (hnojiva, mobilní pěstírna apod.) a jeho aplikaci v podobě inhalace (cigaretové papírky, vodní dýmky, filtry, drtičky apod.). To celkově podává obraz propagace určitého životního stylu, respektive subkultury, která je se zneužíváním návykových látek (v tomto případě marihuany) neodlučitelně spojena“. Souhlasit lze též se závěrem dovolacího soudu, že obvinění zpřístupnili „širokému okruhu osob nejen návodné a podněcovající informace, nýbrž poskytli i morální podporu a zejména materiální zajištění pro zneužívání návykových látek“.

18. Ústavní soud shledává, že subsumpce popsaného inkriminovaného jednání pod skutkové znaky objektivní stránky trestného činu šíření toxikomanie podle § 287 odst. 1 tr. zákoníku („kdo zneužívání návykové látky jinak podněcuje nebo šíří“), je správná a nelze v ní spatřovat řádný protiústavní exces.

19. Za irelevantní pokládá Ústavní soud také námitku stěžovatelů, že stejné propagační materiály a časopisy, týkající se pěstování konopí, lze získat též z volně dostupných informačních zdrojů, zejména na internetu. Politováníhodný fakt, že analogická trestná činnost je páchána i jinými pachateli a že společnost nemá dostatek vůle a sil, jak tomu zabránit, nemůže nijak ospravedlnit pachatele konkrétních deliktů; aplikace trestněprávní normy je plně legitimní i za situace, kdy ostatní případy kriminality zůstanou latentní a uniknou postihu.

20. Za zjevně neopodstatněné pokládá Ústavní soud také námitky stěžovatelů, že jejich odsouzení porušuje princip subsidiarity trestní represe a odporuje jejímu chápání jako prostředku *ultima ratio*. Stěžovatelé poukazují na to, že „v dané věci je rovněž významné, že případná legalizace pěstování konopí, samotné užívání látek

z rostliny konopí (např. pro léčebné účely), apod. je v současné době předmětem intenzivní celospolečenské diskuze“.

21. Ústavní soud pokládá za vhodné připomenout, že princip subsidiarity trestní represe je možno chápat ve dvojitým smyslu. Předně jde o pravidlo, limitující intenzitu trestní represe při definování skutkových podstat trestných činů a při stanovení dalších obecných podmínek trestní odpovědnosti. Tímto principem se vyjadřuje myšlenka, že k použití tak přísného prostředku, jakým je trestní právo, spojeného s razantními zásahy do lidských práv a svobod, se má sáhnout až v případech nezbytnosti, tj. tehdy, jestliže k nápravě důsledků protiprávního jednání a k účinné ochraně společnosti nepostačují jiné, mírnější prostředky, ať již prostředky, jimiž disponují jiná právní odvětví, nebo prostředky mimoprávní. Tyto mimotrestní prostředky mají mít zásadně přednost. Zároveň se tímto principem vyslovuje požadavek, aby zákonodárce zohledňoval tzv. příkaz tolerance vůči nekonvenčnímu nebo nekonformnímu chování. Ten připomíná, že ve společenském prostoru je třeba respektovat též určité způsoby chování, které jsou sice většinovou částí společnosti hodnoceny jako „nenormální“, vzbuzují její nelibost, avšak nejsou pro ni vyloženě škodlivé. Příkaz tolerance má zabránit tomu, aby většinová část společnosti vnucovala menšině uniformní modely chování tam, kde to není nezbytně nutné. Všechny tyto úvahy jsou v posledních desetiletích předmětem odborné i laické diskuse při posuzování kriminalizace či dekriminalizace drogových deliktů a je třeba konstatovat, že v nich nebylo dosaženo společenského konsenzu.

22. Je možno uzavřít, že ve shora naznačeném smyslu je princip subsidiarity trestní represe kriminálně politickou směrnicí, platnou pro zákonodárce a Ústavnímu soudu zásadně nepřisluší do jejího naplňování zasahovat. Ingerence Ústavního soudu by byla myslitelná toliko v roli „negativního zákonodárce“ v situaci, v níž by aktivně legitimovaný subjekt namítal protiústavnost platné právní úpravy. V nyní posuzovaném případě tyto podmínky pro eventuální derogační zásah Ústavního soudu nejsou dány a Ústavní soud se nehodlá k legislativnímu řešení této otázky kriminalizace šíření toxikomanie jakkoli vyjadřovat.

23. Princip subsidiarity trestní represe nalézá své uplatnění také v aplikační praxi orgánů činných v trestním řízení při projednávání jednotlivých trestních kauz - zde je chápán jako korektiv, zabráňující kvalifikaci konkrétního protiprávního jednání jako trestného činu. Je vyjádřen v § 12 odst. 2 tr. zákoníku: „*Trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.*“ Jako aplikační zásada se tento princip uplatní zejména v případech trestněprávní kvalifikace určitého jednání, které má soukromoprávní základ, pokud bylo možno dostatečně efektivně situaci řešit pomocí právních norem jiných odvětví než trestního práva, nebo pokud posuzovaný skutek vzhledem ke všem (specifickým) okolnostem případu nedosahuje ani dolní hranice společenské škodlivosti, aby jej bylo možno považovat za trestný čin.

24. Ústavní soud ve své judikatuře shledal v některých případech excesivního porušení principu *ultima ratio* rozhodnutími obecných soudů důvod ke svému

kasačnímu zásahu (zpravidla s poukazem na porušení zásady *nullum crimen, nulla poena sine*, zakotvené v článku 39 Listiny) – viz např. nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 558/01, IV. ÚS 469/02, II. ÚS 372/03, I. ÚS 4/04, I. ÚS 69/06, III. ÚS 2042/08, III. ÚS 722/09, II. ÚS 1098/10 (všechny dostupné v internetové databázi NALUS <http://nalus.usoud.cz>).

25. V nyní posuzovaném případě však Ústavní soud žádné důvody ke zrušení napadených rozhodnutí pro porušení principu *ultima ratio* nezjistil. Obecné soudy posoudily deliktní jednání stěžovatelů jako natolik společensky škodlivé, že zasluhuje vyvození trestní odpovědnosti; navíc shledaly i okolnosti zvlášť přitěžující, odůvodňující použití kvalifikované skutkové podstaty. Těmto závěrům obecných soudů nelze z hlediska ústavnosti nic vytknout.

26. Po zvážení všech výše uvedených skutečností Ústavní soud neshledal, že by rozhodnutími, napadenými ústavní stížností, došlo k porušení ústavně zaručených práv nebo svobod stěžovatelů. Z těchto důvodů byl Ústavní soud nucen podanou ústavní stížností mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků podle ustanovení § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu zamítnout.

P o u č e n í : Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 20. února 2014

Jan Filip v. r.
předseda senátu Ústavního soudu

Za správnost vyhotovení:
Iveta Dvořáková